

Krize sociálního státu

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**

**OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ**

Mgr. Lubomír Nenička, Ph.D.
Katedra ekonomie a veřejné správy

Cíle přednášky

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- *Objasnění historického pozadí problémů moderní sociální politiky*
 - *Přiblížení kritiky sociálního státu*
 - *Představení některých východisek z krize sociálního státu*
-

Faktory spojené s problémy sociálního státu

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Populační pokles
 - Další oslabování rodinných vazeb
 - Ekonomické problémy (hospodářské krize)
 - Působení globalizace
 - Proměny struktury hospodářství
-

Ekonomika služeb a její specifika

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Rozvoj terciárního sektoru s sebou nesl pokles produktivity a nárůst výdajů.
 - Řada služeb musí být dotována a tím se zvýšila finanční nákladnost systému.
-

Návrat hospodářské krize – „ropný šok“

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVÍNĚ

- Státy OPEC v roce 1973 omezily vývoz ropy do západních zemí (za předchozí podporu Izraele).
- Zvýšení cen ropy se odrazilo i v cenách mnoha průmyslových výrobků a vedlo ke zvýšení inflace mezinárodních měn.

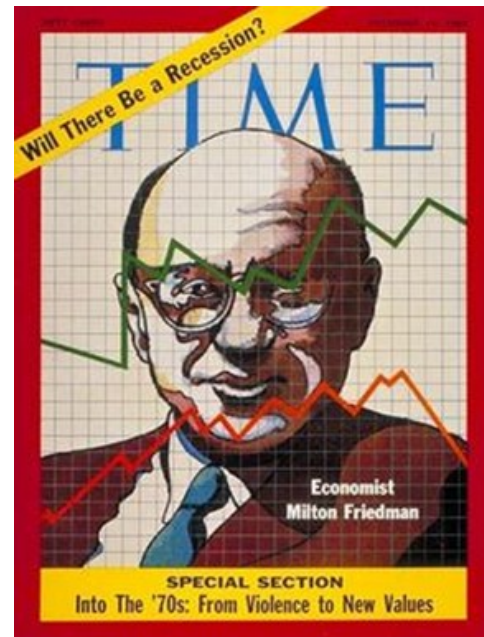

Nástup neoliberalismu

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Od 70. let se začíná zpochybňovat dosavadní směřování hospodářské a sociální politiky v duchu keynesiánského učení

Důsledek stárnutí populace

- Rostoucí náklady spojené s penzijním systémem, prodlužováním studia a vyššími nároky na zdravotní péče

Důsledek změn hospodářské situace

- Rostoucí náklady spojené s vyšší nezaměstnaností
 - Rostoucí náklady spojené s posilováním sektoru obchodu a služeb
-

Problémy sociálního státu II – Krize efektivity

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Kritika nízké účinnosti sociální politiky spojené s nadměrnou byrokracií.
 - Kritika posilování pasivního přístupu příjemců sociální podpory.
-

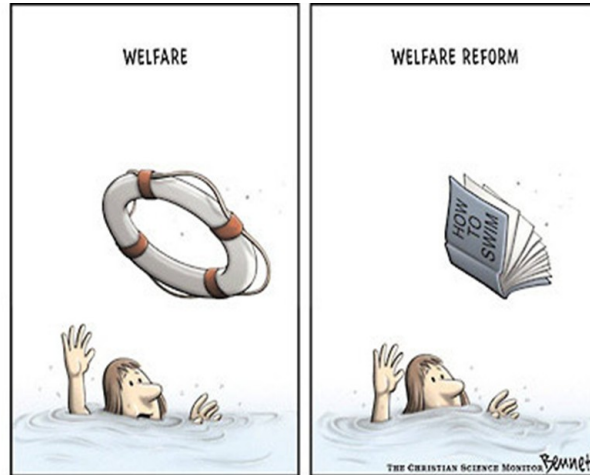
- Její podstatou je zpochybňování morální oprávněnosti společenské redistribuce.
 - Sociální stát začal být považován za nespravedlivý vzhledem k přesvědčení o zvýhodňování určitých vrstev společnosti.
-

Tzv. modernizace sociálního státu

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Její podstatou je snaha snížit míru sociálních výdajů a zefektivnit jejich poskytování.
- Častý je důraz na posílení role soukromého pojištění.

Typické rysy tzv. modernizace sociálního státu

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Snižování objemu nároků občanů sociálního státu.
 - Přesouvání povinnosti financovat zbylé nároky na samotné zaměstnance.
-

Změny ve Velké Británii za vlády Margaret Thatcherové (1979-1990)

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Byly prosazeny zákony, které omezovaly možnosti odborů organizovat protestní stávky
- Začal se podporovat částečný převod sociální péče na soukromý sektor
- Byly **zprůsněny podmínky** poskytování některých sociálních dávek
- **Státní podniky byly privatizovány**

Možná východiska problémů sociálního státu

- Reforma stávajících sociálních programů.
 - Program „třetí cesty“ (Velká Británie – sociolog Anthony Giddens).
 - Možnost rozvinutí alternativních forem solidarity.
-

Koncept „třetí cesty“

- Spojení tržní ekonomiky se státními intervencemi a aktivní občanskou společností, která by měla zajišťovat část sociálních služeb.
 - Tento program předpokládal posílení zodpovědnosti samotných občanů.
 - Sociální stát měl být reformován na stát sociálních investic, ty měly primárně směřovat do oblasti vzdělávání, komunikace a infrastruktury.
-

- Mezi hlavní příčiny problémů sociálního státu patří demografický vývoj, jehož typickým rysem na Západě se stává **stárnutí populace**.
 - V důsledku těchto a dalších změn se začala prosazovat kritika sociálního státu, která se primárně zaměřuje na tři roviny: financování, efektivitu a legitimitu.
 - V souvislosti s problémy sociálního státu se mluví o potřebě jeho modernizace.
-